

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

**Nota van antwoord bij
Natura 2000-beheerplan
Elperstroom (28)**

**Beantwoording inspraakreacties op
Ontwerpbeheerplan juni 2016**

Datum December 2016

Colofon

Deze nota van antwoord is een uitgave van het Ministerie van Economische Zaken in samenwerking met de Provincie Drenthe.

Ministerie van Economische Zaken
Directie Natuur & Biodiversiteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK Den Haag

Loket van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)
088-0424242
infobeheerplannenN2000@rvo.nl

Ministerie van Economische Zaken

provincie Drenthe

Inhoud

Deel A: Inleiding—4

Deel B: Inspraakreacties—6

- 1 Proces, communicatie en beleid—6**
- 2 Bestaand gebruik, instandhoudingsdoelen, onderbouwing maatregelen—6**
 - 2.1 Bestaand gebruik—6
 - 2.2 Instandhoudingsdoelen—7
 - 2.3 Sociaal economische aspecten—8
- 3 Uitvoeringsprogramma en monitoring—8**
 - 3.1 Wijze van uitvoering maatregelen—8
 - 3.2 Verwachte schade door maatregelen—9
 - 3.3 Financiering van maatregelen—9
- 4 Ambtelijke wijzigingen—10**

Deel A: Inleiding

Inleiding en leeswijzer

In deze nota van antwoord beantwoorden de staatssecretaris van Economische Zaken en Gedeputeerde Staten van de Provincie Drenthe, het bevoegd gezag voor het Natura 2000-gebied Elperstroom, de zienswijzen (inspraakreacties) op het ontwerpbeheerplan Elperstroom. Het ontwerpbeheerplan beschrijft om welke bijzondere natuurdoelen het in dit Natura 2000-gebied gaat en met welke maatregelen deze doelen behouden kunnen worden.

Het bevoegd gezag heeft het ontwerpbeheerplan ter inspraak aangeboden om kennis te kunnen nemen van reacties en ideeën naar aanleiding van de voorstellen die in het beheerplan staan. De reacties zijn in deze nota van antwoord verwerkt. In dit document is de argumentatie terug te lezen waarom zienswijzen wel of niet tot aanpassing van het beheerplan hebben geleid.

Proces

De inspraakprocedure is aangekondigd met een kennisgeving in de Nederlandse Staatcourant en daarop volgend in regionale kranten op 12 september 2016. Van 12 september 2016 tot 24 oktober 2016 was het mogelijk om een zienswijze in te dienen op het ontwerpbeheerplan. Tijdens deze periode konden belanghebbenden schriftelijk, via internet of mondeling reageren op de plannen.

Inspraak

De staatssecretaris ontving op de aangeboden stukken in totaal reacties van 2 insprekers. Dit betrof 1 reactie van een (belangen)organisatie en 1 reactie van een overheidsorganisatie. De meeste reacties gaan over vernatting en de betekenis van het bestaand agrarisch gebruik.

Zienswijzen PAS-gebiedsanalyse

Per 1 juli 2015 is het Programma Aanpak Stikstof (PAS) in werking getreden. De bij het beheerplan Bargerveen behorende PAS-gebiedsanalyse heeft separaat van het Natura 2000-beheerplan ter inzage gelegen. Zienswijzen op deze gebiedsanalyse zijn in het kader van dat traject beantwoord en hebben mogelijk geleid tot aanpassingen aan de gebiedsanalyse. De meest recente documenten behorende bij het Programma Aanpak Stikstof zijn te vinden op de website <http://pas.natura2000.nl>. Dit is de reden dat zienswijzen die gaan over de gebiedsanalyse die opgenomen is in het beheerplan of over de PAS in het algemeen, in deze nota van antwoord beantwoord worden met een verwijzing naar het Programma Aanpak Stikstof.

Op 15 februari 2017 is de gebiedsanalyse AERIUS Monitor 2016 (M16) gepubliceerd. In de toekomst zullen er nog vaker updates plaatsvinden van de gebiedsanalyse. Voor de laatste versie van de gebiedsanalyse en meer informatie in het kader van het Programma Aanpak Stikstof, kunt u terecht op: <http://pas.natura2000.nl>.

Vervolprocedure

Na verwerking van de resultaten van de inspraak en bestuurlijk overleg over het ontwerpbeheerplan stelt het bevoegd gezag het beheerplan Elperstroom definitief vast. Tegen het besluit om het beheerplan vast te stellen, is beroep mogelijk bij de rechtbank van het arrondissement waar de gemeente waar u woonachtig bent onder valt. Zie voor de onderverdeling van gemeenten over de verschillende rechtbanken (arrondissementen): www.rechtspraak.nl/organisatie-en-contact/organisatie/rechtbanken.

Het beheerplan wordt in principe vastgesteld voor een periode van zes jaar. In die periode worden de ontwikkelingen in het gebied en de resultaten van de maatregelen gevolgd. Aan het einde van de looptijd van het beheerplan volgt een evaluatie die informatie levert voor het volgende beheerplan. Het beheerplan kan met maximaal zes jaar worden verlengd.

Leeswijzer

Voor het beantwoorden van de zienswijzen zijn in deze nota van antwoord alle vragen, opmerkingen, suggesties, adviezen en aanbevelingen geordend naar thema. Elk thema is vervolgens behandeld in een apart hoofdstuk en verder onderverdeeld in paragrafen per onderwerp. Per onderwerp zijn de betreffende inspraakreacties in zwarte tekst weergegeven, met daaronder in een cursief blauw lettertype de antwoorden van het bevoegd gezag. Bij inspraakreacties die hebben geleid tot een aanpassing van de tekst in het uiteindelijke beheerplan, is dit in het antwoord met een vet lettertype aangegeven.

In deze nota van antwoord zijn zienswijzen geanonimiseerd verwoord. Eensluidende zienswijzen zijn samengevoegd en van een antwoord voorzien.

Deel B: Inspraakreacties

De inspraakreacties zijn gegroepeerd naar een aantal thema's. De ingebrachte zienswijze(n) wordt eerst omschreven. Daaronder staat in een *cursief blauw lettertype* het antwoord vermeld. Bij inspraakreacties die hebben geleid tot een aanpassing van de tekst in het uiteindelijke beheerplan, is dit in het antwoord met een **vet lettertype** aangegeven.

1 Proces, communicatie en beleid

Dit hoofdstuk geeft de antwoorden op de zienswijzen die ingaan op het proces, de communicatie, de plannen en het beleid.

In het beheerplan is aangegeven dat een beheercommissie wordt samengesteld die eventueel aangevuld kan worden met vertegenwoordigingen van lokale bewoners en landbouwers. Inspreker dringt er door middel van deze zienswijze op aan dat ook het agrarisch belang rond het Elperstroomgebied vertegenwoordigd is in deze commissie.

In de OMB commissie (Onderzoek, Monitoring en Beheer) voor het Elperstroomgebied hebben de beheerders en het bevoegde gezag zitting. In de bestuurscommissie voor het gebied zijn ook de belangenvertegenwoordigers aanwezig.

2 Bestaand gebruik, instandhoudingsdoelen, onderbouwing maatregelen

Dit hoofdstuk geeft de antwoorden op de zienswijzen die ingaan op het bestaand gebruik, de instandhoudingsdoelen, de onderbouwing en de sociaal economische onderbouwing.

2.1 Bestaand gebruik

De inspreker noemt enkele activiteiten die in paragraaf 4.3 staan genoemd als bestaand gebruik. Het valt de inspreker op dat in de "lijst toetsing activiteiten Elperstroomgebied", die is bijgevoegd als bijlage, dat van alle genoemde activiteiten de negatieve invloed als zeer klein wordt geschat. Inspreker pleit ervoor om in paragraaf 4.3 een nuancering aan te brengen die de tekst congruent maakt met de lijst. Uitgangspunt zou moeten zijn dat bestaand gebruik ten behoeve van een goede landbouwpraktijk gerespecteerd wordt.

Wij hebben de teksten uit paragraaf 4.3. en de bijlage Lijst toetsing activiteiten, met elkaar vergeleken. De teksten zijn met elkaar vergelijkbaar. Aanpassing is niet nodig.

Inspreker merkt op dat "bespuitingen" en "bemesten" (Bijlage toetsing activiteiten) met de inzichten van nu en in de veronderstelling dat generieke regels worden

gerespecteerd, niet van invloed zullen zijn op de habitattypen binnen de begrenzing van het N2000 gebied.

In de bijlage Lijst toetsing activiteiten, wordt deze zienswijze voor bespuitingen bevestigd. Bespuitingen hebben mogelijk invloed op de N2000 doelen, maar nadere beschouwing wees uit dat dit geen significant effect betref. Voor bemesten geldt hetzelfde mits deze niet binnen N2000 op percelen met habitattypen plaatsvindt. Eventuele stikstofdepositie vanuit het bemesten wordt in het kader van de PAS geregeld. Stikstof heeft een negatief effect op de instandhoudingsdoelen. De bronnen van stikstof betreffen ook weidegang en bemesting (naast onder andere stalemissies). Om dit effect te mitigeren is het PAS in het leven geroepen. In de nieuwe Wet natuurbescherming is in de POV opgenomen dat –dankzij het PAS-bemesten en weidegang vergunningvrij zijn.

Volgens de inspreker is t.a.v. “vervangen van drainage binnen en buiten N2000” (Bijlage toetsing activiteiten) vastgesteld dat vervanging van drainage geen effect sorteert en derhalve in de tabel groen zou kunnen zijn. Dit is in lijn met de Drentse afspraken hierover.

Dit geldt alleen voor drainage buiten het Natura 2000-gebied en dan alleen als de capaciteit van de drainage niet wijzigt ten opzichte van de uitgangssituatie.

2.2 Instandhoudingsdoelen

Inspreker heeft in 2012 een reactie ingediend op het concept beheerplan. Hierin heeft de inspreker aangegeven dat het habitatype heischraal grasland in de actuele situatie niet voorkwam in het gebied. In het ontwerp beheerplan staat dat het habitatype in zeer gering oppervlak en slechte kwaliteit voorkomt. Inspreker vindt het zeer opmerkelijk dat dit habitatype eerst niet en later wél in gebied is aangetroffen.

De gevolgen van dit habitatype op de ontwikkelingsruimte voor de veehouderij zijn groot vanwege de relatief lage kritische depositiewaarde (KDW) van dit habitatype (830 mol). Dit ligt lager dan de overige habitattypen. Het habitatype komt voor in een ‘droge’ vorm en een natte variant. De KDW van de natte variant ligt nog lager, te weten op 714 mol N/ha/jr. Inspreker is van mening dat het niet zo mag zijn dat, indien de hydrologie weer is hersteld, de heischrale graslanden een KDW krijgen van 714 mol N/ha/jr. Ook gezien het feit dat de doelstelling op de langere termijn gericht is op de ontwikkeling van dit habitatype in de richting van blauwgrasland, waarvoor een nog hogere KDW geldt.

Het beheerplan noemt een vegetatiekartering uit 2000 als meest recente bron voor de aanwezige vegetatietypen. Hieruit valt af te leiden dat in 2000 het habitatype Heischraal grasland voorkwam. Naar aanleiding van uw zienswijze in 2012 is in 2013 aanvullend veldonderzoek verricht dat de aanwezigheid van Heischraal grasland heeft bevestigd. In de PAS-gebiedsanalyse is reeds uitgegaan van een KDW 714 (de natte variant). Het kan inderdaad zijn dat op lange termijn locaties met Heischraal grasland zich ontwikkelen tot blauwgrasland. Voor Heischraal grasland ligt er echter een doel tot uitbreiding van het areaal. Het verlies van het Heischraal grasland dat zich tot blauwgrasland ontwikkelt, zal elders worden gecompenseerd. Overigens is het zo dat als de natte vorm van Heischraal grasland weer ontwikkeld kan worden door hydrologische maatregelen er kennelijk geen knelpunt speelt wat betreft stikstof (zie verder Pas gebiedsanalyse).

2.3 Sociaal economische aspecten

Voor het realiseren van de doelstellingen dient 21 ha landbouwgrond aangekocht te worden. Dit heeft grote gevolgen voor de eigenaren van deze grond. Inspreker pleit er voor om te kijken of het obstakelvrij maken van deze gronden gecombineerd kan worden met een versterking van de landbouwstructuur van betrokken bedrijven.

Voor Natura 2000 geldt dat voor het behalen van de doelstelling de verwerving van 21 ha landbouwgrond binnen de begrenzing nodig is. Hiervoor worden afspraken gemaakt met de eigena(a)r(en). Het verbeteren van de landbouwstructuur maakt geen deel uit van het beheerplanproces, maar is uiteraard wel een belangrijk aspect van grondverwerving. Hiervoor worden dan ook andere instrumenten (gebiedsproces) ingezet.

3 Uitvoeringsprogramma en monitoring

Dit hoofdstuk geeft de antwoorden op de zienswijzen die ingaan op de wijze van uitvoering, de borging, planning, verantwoordelijkheden, de financiering en de verwachte schade van de voorgestelde maatregelen en de monitoring van die maatregelen

3.1 Wijze van uitvoering maatregelen

Inspreker maakt zich zorgen om de maatregelen op het gebied van de waterhuishouding. Het gaat onder andere om het verwerven van 21 ha landbouwgrond, het dempen van sloten en het verondiepen van watergangen van de Reitma. Deze hebben mogelijk effecten op de waterhuishouding van de omliggende landbouwgronden. De meeste maatregelen in het gebied zijn gericht op het vernatten van het gebied. Voor een goed landbouwkundig gebruik van de omliggende landbouwgronden is voldoende drooglegging noodzakelijk. Een tweede punt van zorg is of de afwatering van het bovenstrooms gelegen landbouwgebied richting Schoonloo ook in de nieuwe situatie goed is geborgd.

Inspreker pleit ervoor om de hydrologische effecten van de voorgestane ingrepen vooraf met een gedegen onderzoek in kaart te brengen en de afweging te maken of het effect op de landbouwkundige omgeving reden is om maatregelen bij te stellen. Daarenboven is het van belang om de effecten op de omliggende gebieden nauwkeurig te monitoren en deze aanpak ook te borgen in dit beheerplan.

De te nemen maatregelen zorgen ervoor dat de Natura 2000-doelen voor het Elperstroomgebied gerealiseerd kunnen worden. Bij het opstellen van de maatregelen geldt als uitgangspunt dat de maatregelen geen beperking op mogen leveren voor de omliggende functionaliteiten zoals landbouw. Onderzoek heeft opgeleverd dat de kans op negatieve effecten voor de landbouw klein is. Het volgen van de ontwikkelingen van de doelen en wat de effecten zijn van maatregelen op het Natura 2000-gebied en zijn directe omgeving maakt deel uit van de gebiedsmonitoring.

In het nog uit te voeren eco-hydrologische onderzoek worden de omgevingseffecten ook meegenomen. Bij het opstellen van de onderzoeksvragen hiervoor zal dit aspect dan ook nader worden uitgewerkt.

3.2 Verwachte schade door maatregelen

De voorlopig gekozen onderzoekszone rond het Elperstroomgebied is op plaatsen ca. 1,5 kilometer breed. Voor een belangrijk deel ligt deze zone op landbouwgronden van agrariërs. In deze zone heeft Grontmij/Sveco een pilot uitgevoerd waarin duidelijk is geworden dat de invloed van het aanbrengen van drainage niet doorwerkt in de waterhuishouding onder de waterafhankelijke habitats. Gelet op deze pilot pleit inspreker ervoor om de onderzoekszone te herzien, ook omdat deze zone een beklemmende werking heeft voor de landbouwpraktijk in Elp en omstreken.

Voor de aanpak van drainage en berekening is met partners, waaronder indiener van deze zienswijze een traject afgesproken. Onderdeel van het traject zijn de pilots waaraan de indiener van de zienswijze refereert. Daarnaast is in de loop van het jaar een beperkt aantal pilots in Drenthe uitgevoerd. Partners, waaronder indiener van de zienswijze, hebben vervolgens gezamenlijk geconcludeerd dat de hoeveelheid nieuwe informatie die beschikbaar is gekomen niet dusdanig is dat deze aanleiding geeft om op dit moment de begrenzing van de onderzoekszones in Drenthe te herzien. Dat geldt ook voor het Elperstroomgebied. De provincie werkt met haar partners, waaronder indiener van deze zienswijze, nu verder aan het uitwerken van maatregelpakketten voor alle gebieden waarna uiteindelijk kleinere, zogenaamde 'overgangszones' zullen ontstaan. Op dit moment kan daarop in het beheerplan echter niet vooruitgelopen worden.

3.3 Financiering van maatregelen

Hoofdstuk 7, paragraaf 7.3, pagina 170: In deze alinea wordt aangegeven dat zowel waterschap Reest & Wieden (nu waterschap Drents Overijsselse Delta) en Staatsbosbeheer een gedeelte van de kosten kunnen betalen waarmee het resterende bedrag voor het monitoringsnetwerk gedekt kan worden. Inspreker wil graag wijzen op de Borgingsovereenkomst Natura2000/PAS die gesloten is met de Provincie Drenthe waarin is afgesproken dat de kosten die het waterschap maakt voor Natura2000, bovenop hun bestaande meetnetten, gefinancierd zullen worden uit het Natura2000/PAS-budget (artikel 9, punt 5). De suggestie dat het waterschap nog een deel van de monitoringskosten zou kunnen betalen is dus niet conform de gemaakte afspraken. Het hoofdstuk monitoring was ten tijde van de bespreking van het concept-beheerplan met alle partijen nog niet beschikbaar, dus de inhoud van deze alinea is destijds niet met het waterschap besproken.

*Opmerking van inspreker is correct. Deze tekst dateert nog van voor het vaststellen van de genoemde overeenkomst. **In het plan zal de tekst van paragraaf 7.3 aangepast worden conform de gemaakte afspraken.***

4 Ambtelijke wijzigingen

Nadat het ontwerpbeheerplan ter inzage heeft gelegen is *paragraaf 8.2 Juridische kaders uitvoering beheerplan* toegevoegd. In het beheerplan is beschreven en onderbouwd welke maatregelen en handelingen ten minste noodzakelijk zijn om te voldoen aan de instandhoudingsdoelstellingen voor soorten en habitattypen. Indien het de verwachting is dat de uitvoering van de maatregelen mogelijk tijdelijk negatieve effecten met zich mee zal brengen, zijn deze effecten in relatie tot de instandhoudingsdoelstellingen in het beheerplan beoordeeld. Waar nodig zijn in het beheerplan aanvullende voorwaarden gesteld aan de uitvoering van deze maatregelen. Het voorgaande staat in paragraaf 8.2 nader toegelicht.